

Reglerne om underretning vedr. børn og unge under 18 år er flyttet fra serviceloven til barnets lov.

Barnets lov er kundgjort som lov nr. 721 af 13. juni 2023. Se nu lovbekendtgørelse nr. 282 af 17. marts 2025.

Fra forslag til barnets lov fremsat den 29. marts 2023 af social- og boligministeren (Pernille Rosenkrantz-Theil):

§ 133. Personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hverv, skal underrette kommunalbestyrelsen, hvis de under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til eller grund til at antage, at:

- 1) Et barn eller en ung under 18 år kan have behov for støtte efter denne lov.
- 2) Et barn umiddelbart efter fødslen kan få behov for støtte efter denne lov på grund af de kommende forældres forhold.
- 3) Et barn eller en ung under 18 år kan have behov for støtte efter denne lov på grund af barnets eller den unges ulovlige skolefravær eller undladelse af at opfylde undervisningspligten.
- 4) Et barn eller en ung under 18 år har været udsat for overgreb.

Stk. 2. Skoleledere på folkeskoler skal underrette kommunalbestyrelsen, når en elev har ulovligt skolefravær på 15 pct. eller derover inden for et kvartal.

Stk. 3. Social- og boligministeren kan fastsætte regler om underretningspligt for andre grupper af personer, der under udøvelsen af deres erhverv får kendskab til forhold eller grund til at antage, at der foreligger forhold, som bevirker, at der kan være anledning til indsatser efter denne lov. Social- og boligministeren kan endvidere fastsætte regler om, at andre grupper af personer har underretningspligt efter stk. 1, nr. 2, i forbindelse med aktiviteter uafhængigt af deres erhverv.

Til § 133

Det fremgår af servicelovens § 153, stk. 1, at personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hverv, skal underrette kommunen, hvis de under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til eller grund til at antage, 1) at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte, 2) at et barn umiddelbart efter fødslen kan få behov for særlig støtte på grund af de vordende forældres forhold, 3) at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte på grund af barnets eller den unges ulovlige skolefravær eller undladelse af at opfylde undervisningspligten, eller 4) at et barn eller en ung under 18 år har været udsat for overgreb.

Det foreslås i *stk. 1*, at personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentlig hverv, skal underrette kommunalbestyrelsen, hvis de under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til eller grund til at antage, at 1) et barn eller en ung under 18 år kan have behov for støtte, 2) et barn umiddelbart efter fødslen kan få behov for støtte på grund af de kommende forældres forhold, 3) et barn eller en ung kan have behov for støtte på grund af barnets eller den unges ulovlige skolefravær eller undladelse af at opfylde undervisningspligten eller, 4) et barn eller en ung under 18 år har været udsat for overgreb.

Bestemmelsen foreslås dermed overført uændret bortset fra redaktionelle ændringer, der følger af barnets lov og indeholder derfor ikke materielle ændringer i forhold til gældende ret.

Ved personer, der udøver offentlig tjeneste forstås personer, som er ansat til at udfylde offentlige opgaver på vegne af offentlige myndigheder (f.eks. statslige myndigheder, dvs. ministerier, styrelser, politi, domstole, regioner og kommuner), som udøver deres virksomhed i henhold til lovregler eller

bestemmelser, der er fastsat med hjemmel i lov. Der vil f.eks. kunne være tale om offentligt ansatte læger, syge- eller sundhedsplejersker, skolelærere, skoletandlæger eller pædagoger ansat i daginstitutioner eller klubtilbud for børn og unge.

Med personer, der udøver offentligt hverv forstås personer, som ikke er ansat til at udfylde offentlig tjeneste, men som i kraft af deres erhverv udøver tjeneste for en offentlig myndighed, som medfører visse handlebeføjelser udadtil. Der vil f.eks. kunne være tale om en privatansat læge, der efter anmodning tilser en beboer på et kvindekrisecenter, eller et kommunalbestyrelsesmedlem, som i udøvelsen af sit hverv får kendskab til et forhold vedrørende et barn eller en ung, der bør underrettes om efter denne bestemmelse.

Bestemmelsen indebærer ikke, at der kræves et kendskab til barnets eller den unges forhold med sådan sikkerhed, at vedkommende har formodning om, at barnet eller den unge kan have behov for støtte efter denne lov. Derimod vil der skulle være tale om en antagelse, der er sagligt begrundet i barnets eller den unges forhold, som har givet grund til bekymring for barnets eller den unges udvikling eller sundhed, der betyder, at barnet eller den unge kan have behov for støtte, herunder umiddelbart efter fødslen, når en underretning vedrører vordende forældre.

Bestemmelsen indebærer, at når der er tale om vanskeligheder, der har en karakter, som reglerne i det foreslåede kapitel 4 eller 5 tager sigte på at løse, vil der være underretningspligt, uanset at den, der underretter, vil have mulighed for og fortsat vil kunne benytte de tilbud og midler til at støtte barnet eller den unge, som findes inden for vedkommendes regi. Det betyder f.eks., at skolen fortsat vil kunne søge dialog med forældre og tilbyde specialundervisning, uanset at der er foretaget en underretning om barnets eller den unges problemer.

Der vil således ikke være underretningspligt i situationer, hvor barnets eller den unges vanskeligheder har en karakter, som reglerne om støtte efter kapitel 4 eller 5 ikke tager sigte på at løse. Som eksempel vil kunne nævnes forhold, der alene vil kunne begrunde en særlig socialpædagogisk indsats efter folkeskolelovens regler. Underretningspligten vil indtræde, uanset hvad der er årsagen til, at barnet eller den unge kan have behov for støtte. Den, der underretter, vil ikke skulle foretage en vurdering af, om barnet eller den unge vil kunne opnå støtte. Denne vurdering foretages af kommunalbestyrelsen.

Bestemmelsen indebærer ikke, at den der underretter skal indhente samtykke eller forsøge at indhente samtykke fra forældrene forud for en underretning, men den der, der underretter, bør altid overveje, om forældrene vil skulle orienteres om, at underretningen foretages. Det vil kunne være en fordel i forhold til det fremtidige samarbejde med familie at søge at få forældrene til at forstå, hvorfor man underretter i det konkrete tilfælde. Underretningspligten vil dog altid have forrang i forhold til den fare for brud på et tillidsforhold, som en underretning vil kunne medføre. Såfremt underretningen drejer sig om en mistanke om overgreb begået af en eller begge forældre eller andre nærtstående familiemedlemmer, vil forældrene dog ikke skulle orienteres om underretningen.

Mange personer er underlagt regler om tavshedspligt i forbindelse med deres arbejde, enten via lovgivning eller via interne regler. Eksempelvis er folkeskolelærere underlagt lovgivning om offentligt ansattes tavshedspligt, og sundhedspersoner er underlagt særlige regler om tavshedspligt efter sundhedsloven, mens f.eks. præster i andre trossamfund kan være underlagt interne etiske retningslinjer vedr. tavshedspligt. De nævnte faggrupper vil imidlertid være forpligtigede til at underrette kommunen i overensstemmelse med den foreslåede bestemmelse, selv i de tilfælde hvor de ifølge lov eller andre regler har tavshedspligt. De foreslåede regler om underretning vil således altid gå forud for andre regler om tavshedspligt.

Dette indebærer særligt i forhold til sundhedspersoner, at sundhedspersonen ikke skal forsøge at indhente samtykke forud for, at sundhedspersonen foretager underretning efter den foreslåede bestemmelse, som det ellers i almindelighed er forudsat efter sundhedslovens regler, når sundhedspersoner videregiver oplysninger til andre formål end sundhedsfaglig behandling efter sundhedslovens § 43, stk. 2. Men sundhedspersoner skal, som beskrevet ovenfor, i lighed med andre, der foretager underretning efter den foreslåede bestemmelse, overveje, om der kan være grund til at orientere familien om underretningen. For en nærmere beskrivelse af sundhedslovens regler om tavshedspligt henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger punkt 3.16. og bemærkningerne til den foreslåede § 126.

Efter det foreslåede stk. 1, nr. 1, vil underretningspligten efter bestemmelsen omfatte tilfælde, hvor et barn eller en ung under 18 år kan have behov for støtte efter denne lov. Personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hverv vil have pligt til at underrette kommunen, hvis de under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til eller grund til at antage, at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte efter loven. Underretningspligten vil efter bestemmelsen herunder eksempelvis omfatte tilfælde, hvor der er grund til at antage, at et barn eller en ung under 18 år har behov for særlig støtte efter de foreslåede bestemmelser om støttende indsatser m.fl. i tilknytning til undervisning efter folkeskoleloven, eksempelvis i forbindelse med specialundervisning.

Efter det foreslåede stk. 1, nr. 2, vil underretningspligten omfatte alle kommende forældre, hvor der er anledning til alvorlig bekymring for familiens situation og den indvirkning, det vil kunne få på barnets fremtidige livsvilkår. Bestemmelsen omfatter enlige gravide kvinder, gifte og samlevende par mv. For nærmere beskrivelse af, hvad der forstås ved kommende forældre henvises til bemærkningerne til den foreslåede § 3.

Formålet hermed er at sikre, at kommunen er opmærksom på, at der er tale om en familie, der kan have behov for støtte og hjælp i tilfælde, hvor det må antages, at situationen vil få indvirkning på barnets situation, når det er kommet til verden. Der kan f.eks. være tale om, at personale på et misbrugscenter eller i lokalpsykiatrien bliver opmærksom på, at en klient med misbrugsproblemer eller psykiske problemer er gravid.

Det er ikke en betingelse, at vurderingen af familiens situation alene kan føre til indsatser efter loven, men der skal være tale om problemstillinger i familien, der er af en sådan karakter, at det vurderes nødvendigt at handle i forhold til det, og hvor den pågældende ikke ved egen hjælp er i stand til at afhjælpe problemerne. Der bør som noget særligt i disse tilfælde altid forsøges indhentet samtykke, inden underretningen foretages, så at den så vidt muligt ikke skader et opbygget tillidsforhold mellem de kommende forældre og den fagperson, der vil underrette, eksempelvis en jordemoder eller læge.

Efter det foreslåede stk. 1, nr. 3, vil der være underretningspligt i de tilfælde, hvor det må antages, at et bekymrende ulovligt skolefravær kan indikere, at der er vanskeligheder i barnets eller den unges forhold, som lovens regler om støtte til udsatte børn og unge og deres familier tager sigte på at løse. Ulovligt skolefravær betegner de tilfælde, hvor eleven har mange forsømmelser af kortere eller længere varighed eller meget lange fraværperioder, som ikke skyldes f.eks. sygdom eller ekstraordinær frihed med skolelederens tilladelse. Ulovligt skolefravær kan også omfatte de tilfælde, hvor eleven har meget lange fraværperioder i forbindelse med f.eks. udlandsophold, herunder selvbestaltet feriefravær.

Der kan imidlertid også forekomme tilfælde, hvor der vil være grund til at underrette kommunalbestyrelsen, selvom elevens fravær ikke af skolen er kategoriseret som ulovligt fravær, men hvor fraværet er kategoriseret som fravær på grund af elevens sygdom el. lign. Det drejer sig om tilfælde, hvor der er grundlag for at antage, at elevens sygdom eller lignende skyldes vanskeligheder i

barnets eller den unges forhold, som lovens regler om særlig støtte til børn og unge og deres familier tager sigte på at løse. Det drejer sig derimod ikke om kortere eller længere perioder med sygdom, hvor det er utvivlsomt, at barnets sygdom ikke skyldes sådanne forhold.

Efter det foreslåede stk. 1, nr. 4, vil der fastsættes en særlig regulering af den underretningspligt, der ellers følger af den almindelige regel i § 133, stk. 1, nr. 1, med henblik på at understrege vigtigheden af, at kommunen så hurtigt som muligt får mulighed for at gribe ind i de tilfælde, hvor et barn eller en ung har været udsat for overgreb.

Med overgreb forstås vold eller seksuelle overgreb, det vil sige sådanne strafbare handlinger mod et barn eller en ung under 18 år, som er omfattet af straffelovens kapitel 24-26 (seksualforbrydelser, forbrydelser mod liv og legeme, herunder groft nedværdigende, forulempende eller krænkende adfærd, samt forbrydelser mod den personlige frihed) samt straffelovens §§ 210 og 213 om forbrydelser i familieforhold. Underretningspligten gælder i forhold til overgreb mod barnet eller den unge, der finder sted på vedkommendes sædvanlige opholdssted, herunder i hjemmet eller på en institution, begået af personer, som barnet eller den unge sædvanligvis omgiver sig med på dette sted. Den gælder også i forhold til vold eller andre overgreb, der sker i omgivelser, hvor barnet eller den unge tilfældigvis har sin gang, og hvor gerningsmanden ikke er en person, som barnet eller den unge sædvanligvis omgiver sig med.

Det fremgår af servicelovens § 153, stk. 2, at skoleledere skal underrette kommunalbestyrelsen, når en elev har ulovligt skolefravær på 15 pct. eller derover inden for et kvartal.

Det foreslås i *stk. 2*, at skoleledere på folkeskoler skal underrette kommunalbestyrelsen, når en elev har ulovligt skolefravær på 15 pct. eller derover inden for et kvartal.

Bestemmelsen foreslås dermed overført uændret og indeholder derfor ikke materielle ændringer i forhold til gældende ret.

Bestemmelsen omfatter elevers ulovlige fravær i folkeskolen. Der er tale om ulovligt fravær, hvis det ikke skyldes sygdom og lignende forhold, og skolelederen ikke har godkendt det pågældende fravær.

Skolelederen er ansvarlig for, at registreringen og indberetningen af fravær sker efter reglerne i den gældende bekendtgørelse nr. 1063 af 24. oktober 2019 om elevers fravær fra undervisningen i folkeskolen, og at der foreligger den fornødne dokumentation for fraværet. Det er lagt til grund, at kommunerne anvender eksisterende data og registreringsløsninger til at registrere fravær til brug for kommunalbestyrelsen, og at der ikke skal ske en central statslig systemunderstøttelse af denne registrering.

I de tilfælde, hvor kommunen modtager en underretning om ulovligt skolefravær, skal kommunen vurdere, om underretningen giver anledning til, at der, sideløbende med afgørelsen om at standse børne- og ungeydelsen efter den foreslåede § 134, er et behov for støtte hos barnet, den unge eller familien. Ulovligt skolefravær er bekymrende adfærd og kan være udtryk for, at barnet eller den unge har behov for støtte, og kommunen skal derfor vurdere underretningen med henblik på at afklare, om barnet eller den unge har behov for støtte, jf. §§ 136 og 137.

Bestemmelsen har til formål at indskærpe, at 15 pct. ulovligt skolefravær og derover er så bekymrende, at kommunen skal underrettes, uagtet om barnet eller den unge ellers vurderes at have behov for støtte efter denne lov. Det gælder dog stadig, uanset hvor meget eller lidt skolefravær et barn eller ung har, at skolelederen i lighed med øvrige fagpersoner omfattet af den udvidede underretningspligt skal

underrette kommunen, hvis vedkommende får kendskab til eller grund til at antage, at et barn eller en ung kan have behov for særlig støtte, har været udsat for overgreb, eller at der på anden vis foreligger forhold, som bevirker, at der kan være anledning til støttende indsatser m.v. efter denne lov, jf. lovforslagets § 133, stk. 1.

Det fremgår af servicelovens § 153, stk. 3, at social- og boligministeren kan fastsætte regler om underretningspligt for andre grupper af personer, der under udøvelsen af deres erhverv får kendskab til forhold eller grund til at antage, at der foreligger forhold, som bevirker, at der kan være anledning til foranstaltninger efter serviceloven. Social- og boligministeren kan endvidere fastsætte regler om, at andre grupper af personer har underretningspligt. Bemyndigelsesbestemmelsen er udmøntet i bekendtgørelse nr. 1651 af 3. august 2021 om underretningspligt over for kommunen efter lov om social service.

Det foreslås i *stk. 3*, at social- og boligministeren skal kunne fastsætte regler om underretningspligt for andre grupper af personer, som under udøvelsen af deres erhverv får kendskab til eller grund til at antage, at der foreligger forhold, som bevirker at der kan være anledning til indsatser efter denne lov.

Bestemmelsen foreslås dermed overført uændret og indeholder derfor ikke materielle ændringer i forhold til gældende ret.

Bestemmelsen indebærer, at social- og boligministeren også fremover vil kunne fastsætte regler om underretningspligt for andre persongrupper, som under udøvelsen af deres arbejde får kendskab til eller grund til at antage, at der kan foreligge forhold for et barn eller en ung, som medfører, at der kan være behov for at iværksætte støttende indsatser eller anbringelse uden for hjemmet efter barnets lov.

Bestemmelsen forventes udmøntet i lighed med den bekendtgørelse nr. 1651 af 3. august 2021 om underretningspligt over for kommunen efter lov om social service, som fastsætter underretningspligt for læger, der ikke er omfattet af reglerne om underretningspligt for personer i offentligt tjeneste eller hvern, ansatte ved frie grundskoler, efterskoler og frie fagskoler, en række persongrupper, der er beskæftiget personer, der er beskæftiget i dag-, fritids- og klubtilbud drevet som selvejende daginstitutioner eller privatinstitutioner efter § 19, stk. 3 og 5, i dagtilbudsloven, og private pasningsformer efter dagtilbudsloven, samt personer beskæftiget ved opholdssteder, familiepleje, krisecentre, behandlingstilbud eller andre private tilbud, der for det offentlige udfører opgaver rettet mod personer med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer.

§ 135. Den, der får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år fra forældrenes eller andre opdrageres side udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, har pligt til at underrette kommunen.

Til § 135

Det fremgår af § 154 i serviceloven, at der gælder en generel underretningspligt til kommunen for alle, der får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år af forældrene eller andre, der er trådt i forældrenes sted, udsættes for vanrøgt, nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer barnets eller den unges sundhed eller udvikling i fare.

Bestemmelsen foreslås overført uændret til barnets lov.

Det foreslås i § 135, at den, der får kendskab til, at et barn eller en ung fra forældrenes eller andre opdrageres side udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, har pligt til at underrette kommunen.

Bestemmelsen vil finde anvendelse f.eks. i situationer, hvor borgeren bliver bekendt med, at barnet eller den unge udsættes for vold, mishandling eller seksuelle overgreb. Underretningspligten efter den foreslåede § 135 omfatter ubetinget enhver.

Bestemmelsen indebærer ikke, at underretteren vil blive part i sagen, eller bliver berettiget til at klage over de skridt, som kommunen vælger at foretage eller ikke at foretage. Underretter vil dermed ikke kunne få oplysninger om sagens videre udvikling, herunder om vedkommendes bekymring for barnet var begrundet, om underretningen fører til, at kommunen iværksætter en undersøgelse af barnet eller den unges forhold eller iværksætter støtte til barnet eller den unge.

En underretning vil ikke medføre, at kommunen vil blive forpligtet til at iværksætte indsatser. Der vil ikke efter bestemmelsen kunne stilles formkrav til, hvordan en underretning skal finde sted. Underretning vil således både kunne være skriftligt, telefonisk eller mundtligt mv., og kan herunder ske anonymt.